

Dk - DIALOG

Cena 12,- Kč

Pro členy Demokratického klubu zdarma

ÚVODNÍ SLOVO

Vážené členky a vážení členové Demokratického klubu,

dovolte mi, abych Vás přivítala v prvním čísle Dk-Dialogu.

Jistě jste si všimli, že Dk se v poslední době snažil o administrativní uspořádání, a nebyla to lehká práce. V každém případě jsme vykročili a těšíme se, že se postupně zapojí více členů Dk.

V úvodu bych ráda vyzvedla závěrečné dva odstavce příspěvku kol. Outraty k problémům Evropské unie, který si můžete přečíst v tomto čísle. Najdete v nich myšlenky, které jsou zajímavé zejména v souvislosti s volbami do Evropského parlamentu.

Jitka Nováková, duben 2019

I. Z VALNÉ HROMADY DK A PŘÍSPĚVKY

Zpráva předsedy Dk: Hlavním bodem úvodní části valné hromady byla zpráva o činnosti klubu, kterou přednesl jeho předseda kol. Ivo **Budil**. Zdůraznil význam úsilí o udržení a zdokonalování demokracie, což je poslání našeho klubu. Vyzdvihl aktivitu některých členů klubu, která v uplynulém období silně ovlivňovala klubový život. Zejména se to týká nestora Dk, kol. Zdeňka Pavlíka, který je přes svůj velmi zralý věk vydatným zdrojem podnětů pro činnost klubu. Významnou částí činnosti klubu jsou stanoviska k aktuálním otázkám souvisejícím s demokracií, na jejichž tvorbě má zásluhu především předseda politické komise kol. Jan Friedlaender. Zazněla slova uznání i o kol. Novákové, kol. Wagnerovi a dalších. Naproti tomu slabým místem života klubu

bu byla správa hospodaření klubu. Projevem toho je i politováníhodná skutečnost, že pro valnou hromadu nebyla vypracována zpráva o hospodaření klubu, a proto chybí i zpráva ústřední revizní komise. To bude třeba neprodleně napravit. Nicméně tento nedostatek neovlivňuje hlavní aktivitu Dk, která pokračuje úspěšně a vyvolává zájem širokého okruhu členů a přátel klubu. Předseda klubu se setkává s živým zájmem česko–slovensko–americké Společnosti pro vědy a umění (SVU) o Demokratický klub. Přesto bude třeba, aby Dk věnoval více pozornosti medializaci své činnosti a více usiloval o spojení s akademickým prostředím. Trvalým a naléhavým úkolem zůstává získávání mladých aktivních členů. A to tím, že činnost klubu musí být pro mladé lidi atraktivní.

Součástí první poloviny valné hromady byla zpráva předsedy politické komise kol. **Friedlaendera**. Činnost komise byla poznamenána dlouhou nemocí jejího předsedy, přesto se podařilo vypracovat pozoruhodná stanoviska, o kterých se, jak je výše uvedeno, zmínil i předseda klubu. Politická komise bude pokračovat ve své činnosti ve stejném složení jako dosud a uzdravení jejího předsedy aktivitu komise jistě příznivě ovlivní.

Uctění zemřelých členů: Valná hromada minutou ticha projevila poctu těm členům klubu, kteří v období od předchozí valné hromady (listopad 2015) zemřeli. Jsou to Vladislav Beran, Zdeňka Beranová, Stanislav Berton (Austrálie), Zdeněk Borský, Branislav Geryk (Slovensko), Jaroslav Hanzlík, Jiří Homola (Francie), František Chládek (Švýcarsko), Janina Joźwiak (Polsko), Erika Kociánová, Otakar Kovář, Milan Kučera, Karel Kukal (Švýcarsko), Zlata Lešková, Jan Melichar, Arkadij Melnimov (RF - Tatarstan), Ludvík Mucha, Viktor Mühlberger, Marta Popová, Miroslav Prokopec, Jaroslav Samek (Švýcarsko), Bohuslav Strauch, Pavel Svoboda, Vladimír Šust, Zdeněk Třasoň (USA), Jovanka Václavíčková. Čest jejich památce!

Ke splnění úkolů valné hromady byly zvoleny **tři komise: mandátová, volební a návrhová**. Mandátová (ve složení Sládek, Wagner, Zapletal) konstatovala, že valné hromady se účastní 16 členů Dk, což je dokumentováno prezenční listinou, neúčastní se žádný host, tedy nečlen Dk. Bylo odevzdáno přítomnými nebo došlo poštou 60 hlasů, z nichž byl 1 neplatný. Dodatečně poštou došlo 6 hlasů ze zahraničí, které nemohly být využity. Rozesláno bylo 530 kandidátních lístků, což znamená, že volební účast byla 12 %. Je to malá účast, avšak u spolků podobného charakteru je bohužel obdobná. Volební komise (Novák, Šešerínac, Vavřinka) konstatovala výsledky voleb do ÚV a ÚRK, které jsou uvedeny dále pod samostatným nadpisem. Návrhová komise (Budil, Pavlík a Friedlaender) vypracovala usnesení, které je rovněž uvedeno dále pod samostatným nadpisem a bylo přítomnými schváleno stejně jako informace o činnosti Klubu a zpráva politické komise.

V dopolední části VH promluvil také jeden ze zakládajících členů klubu, kol. Zdeněk **Pavlík**. Řekl, že historie Dk, založeného v r. 1948, je totožná s velkou částí jeho životopisu. Vzpomínal na události z doby před 2. světovou válkou a za okupace i v době tzv. 3. republiky, které stimulovaly myšlenkový vývoj generace zakladatelů klubu, na kol. Josefa Srbeného, jehož

ideje byly základem Dk. Kol. Pavlík má v úmyslu svoje vzpomínky sepsat a uveřejnit v Dk-Dialogu, pravděpodobně ve více na sebe navazujících příspěvcích. V diskusi následující po jeho vystoupení byl vysloven názor, že by o vzpomínky na počátky a rané fáze Dk měli být požádáni i další pamětníci.

Ve druhé části valné hromady, po polední přestávce s občerstvením, přednesl kol. Miroslav **Novák** přednášku věnovanou revizionistickým proudům marxismu 19. a 20. století. S jejími tezemi se budou moci členové Dk seznámit na stránkách Dk-Dialogu. Přednáška vyvolala živou diskusi.

Zkušenosti s pozdním odevzdáváním volebních lístků a problém s nedoručením některých pozvánek zpracuje výkonná rada Dk.

Valná hromada uzavřela jednu etapu vývoje Dk a otevřela vstup do následující etapy, ve které bude v čele klubu stát nový, na valné hromadě zvolený, ústřední výbor, který se sejde před koncem ledna 2019. Ten bude jmenovat také novou výkonnou radu klubu. Na valné hromadě byla také zvolena nová ústřední revizní komise Dk.

Usnesení IX. valné hromady Demokratického klubu (Dk)

Valná hromada

I. schvaluje zprávu odstupujícího výboru Dk přednesenou kolegy Ivem Budilem, Janem Friedlaenderem a Zdeňkem Pavlíkem a bere na vědomí zprávu mandátové a volební komise.

II. ukládá Ústřednímu výboru, aby se po předchozím pojednání ve výkonné radě a jejím prostřednictvím zabýval těmito druhy problematiky:

- 1) svolat schůzi nově zvoleného Ústředního výboru do konce ledna 2019;
- 2) do tří měsíců zabezpečit po personální a administrativní stránce plnohodnotnou zprávu hospodaření Dk;
- 3) do tří měsíců zabezpečit plnohodnotnou činnost ústřední revizní komise;
- 4) podle aktuální potřeby provádět pravidelnou novelizaci základních dokumentů Dk;
- 5) obnovit Demokratický seminář a pokračovat v jeho činnosti a jeho prostřednictvím rozvíjet odborně kvalifikovanou diskusi o demokracii a demokratismu v úzké součinnosti s akademickými a dalšími odbornými a spřátelenými organizacemi;
- 6) prostřednictvím politické komise zveřejňovat kritická stanoviska k důležitým domácím a zahraničním událostem týkajícím se otázek demokracie a její kvality a rozvoje;
- 7) zvyšovat formální a odbornou úroveň Dk-Dialogu a věnovat pozornost jeho distribuci rovněž prostřednictvím webových stránek;
- 8) iniciovat vznik diskusních a pracovních skupin v rámci webových stránek, e-mailové komunikace a sociálních sítí;

III. doporučuje nově zvolenému ústřednímu výboru podle povahy věci vlastním působením nebo prostřednictvím výkonné rady;

1) věnovat zvýšené úsilí rozvíjení spolupráce se spřátelenými organizacemi, akademickými a vědeckými institucemi a médii a jejich prostřednictvím propagovat ideály demokracie a právního státu;

2) systematicky usilovat o získávání nových členů ochotných plnohodnotně se podílet na činnosti Dk, a to zejména mezi mladými lidmi;

3) zvýšit uživatelskou kvalitu webových stránek a využívat je k prezentaci a propagaci Dk a jeho poslání mezi širší veřejností;

4) intenzivně rozvíjet úzké vztahy se zahraničními členy a organizacemi a šířit povědomí o existenci a činnosti Dk v zahraničí;

IV. vyzývá všechny členy Dk, aby:

1) se plnohodnotně zapojovali do činnosti Dk a využívali Dk-Dialogu ke zveřejňování stanovisek, statí a osobních vzpomínek zaměřených na problematiku a dějiny demokracie a demokraticismu;

2) prostřednictvím své občanské angažovanosti ve veřejném prostoru informovali o činnosti a poslání Dk;

3) přispívali k rozšiřování a omlazování členské základny Dk získáváním osobností oddaných ideálům demokracie a schopných se plnohodnotně zapojit do diskuse o problematice demokracie a demokraticismu.

VÝSLEDKY VOLEB ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU A ÚSTŘEDNÍ REVIZNÍ KOMISE DK

V závorce je uveden počet hlasů, který kandidát(ka) dostal(a)

A. Zvolení členové ÚV – 15 členů ÚV

Ivo Budil (46), Marie Bohatá (41), Jan Friedlaender (40), Zdeněk Kalvach (37), Petr Jirásek (36), Jiřina Kocourková (34), Edvard Outrata (33), Soňa Chalupová (30), Daniel Hůle (27), Lukáš Kovanda (27) Jitka Nováková (26), Valentýn Plzák (26), Ivan Sládek (25), Branislav Bleha (24), Ondřej Wagner (24)

B. Zvolení kandidáti ÚV – 5 kandidátů ÚV

Jan Müller (24), Zdeněk Uhlíř (23), Petr Hlaváček (21), Josef Kandert (20), Ludmila Kaprasová (20)

Poznámka: Kolegové Bleha, Wagner a Müller dostali stejný počet hlasů. O tom, že první dva jmenovaní budou členy ÚV a třetí bude prvním z kandidátů ÚV, bylo rozhodnuto losováním, v souladu s informacemi pro hlasující, které byly uvedeny na kandidátce ÚV a ÚRK.

C. Zvolení členové ÚRK – 5 členů ÚRK

Boris Burcin (38), Hubert Maxa (37), Ema Barešová (33), Tomáš Kučera (32), Ivan Vávra (32)

D. Zvolení kandidáti ÚRK – 2 kandidáti ÚRK

Jiří Vavřinka (28), Václav Kotyk (27)

ANTONÍN ŠVEHLA, SPOLUTVŮRCE SVOBODNÉHO ČESKOSLOVENSKA

Antonín Švehla pocházel ze staré selské rodiny v Hostivaři, dnešní součásti městské části Praha 15. Rodina Antonína Švehly byla, jak tomu bylo zvykem v českém selském prostředí, velmi početná. Narodil se dne 15. dubna roku 1873 na rodovém statku v době, kdy českou společnost po pádu režimu tzv. Bachova absolutismu a relativně liberálních 60. letech zasáhlo ústavní uspořádání do rámce Rakouska-Uherska, kdy byly Maďarům přiznány v reformované úpravě větší národnostní práva než zemím Předlitavska, tedy i Čechům.

Tehdejší čeští politici vůdcové národa sdružení v Národní (staročeské) straně zaujímali dominantní postavení v zemském sněmu a ve Vídni, nicméně na konci sedmdesátých let pomalu začal stoupat význam liberálů, kteří byli poté označováni za mladočechy. Do tohoto politického ovzduší se právě narodil Antonín Švehla, do doby plné změn, a to nejen v politické oblasti. Byla to doba hospodářských změn, technického pokroku (fotografie, elektřina, film), doba, kdy náboženství (zejména katolické) již ztrácelo veřejný vliv a kdy se kladl důraz na individualismus, ekonomický liberalismus a nově objevené národní hodnoty, které již měly být naplňovány reálnou politikou. Byla to doba, kdy postupně začaly vznikat či se rozvíjely demokratické politické strany, veřejné spolky (Sokol, Hlahol), bankovní instituce či družstevní záložny, profesní sdružení apod.

Již od svého mládí si Antonín Švehla budoval svůj vztah k půdě, „k rodné hroudě“, jak často říkával, a seznamoval se s národními ambicemi a pozdějším bojem za samostatnost a tzv. restituci „předbělohorských poměrů“. Zde se postupně a později stal blízkým přítelem prezidenta Tomáše G. Masaryka a jeho věrným spolupracovníkem.

Mladého Švehlu zprvu ovlivnilo hnutí mladočeské a jeho liberální ideová východiska, ale poté, co se z mladočeského hnutí odštěpilo jádro, které se stalo základem vznikající strany agrární, se stal spolu se svým otcem propagátorem a reprezentantem agrárního hnutí.

Dále byl Antonín Švehla hrdým členem sokolského hnutí, které bylo centrem zdravého patriotismu a zárovek čistého demokratického ducha, který spočíval v hodnotách morálního trianglu, tj. respekt k druhým, úcta k předkům a pokora před Bohem. Mravní a estetické funkce tělesné výchovy sokolské mu velice imponovaly. Sokolské prostředí působilo na Antonína Švehlu obrodně i povzbudivě.

vě v jeho snaze položit „základní kámen“ národního uvědomění a posílení hrdosti a stalo se i vzorem pro jeho činnost organizační.

Již 9. prosince 1900 na rolnickém sjezdu v Praze, kde se mj. projednávaly volby do říšské rady, promluvil poprvé Antonín Švehla k širokému publiku a přesvědčivě dokázal zaujmout starší agrární kruhy jako zkušený řečník. Tím se projevil jako nápadná a vyhraněná osobnost, která umí jít za svým cílem, ne však bezhlavě, ale systémově.

Velmi brzy ve straně prokázal nejen bohaté myšlenkové vybavení a nevšední pracovní energii, ale také organizační schopnosti. Již v roce 1901 byl zvolen do výboru Tiskařského a vydavatelského družstva rolnického. To vydávalo agrární list „Obranu zemědělců“ a Švehla se na jeho stránkách stal skutečným propagátorem agrárních pokrokových myšlenek a také jedním z tvůrců organizační struktury hnutí. V roce 1902 se dostal do vedení výboru Sdružení a stal se jeho místopředsedou. O rok později se dostal do čela Tiskařského družstva. Oblast publicistiky a propagace se stala pro Švehlu jakousi základnou jeho pozdější politické a veřejné činnosti. Agrární stranu chtěl budovat napříč sociální skladbou masově. Odtud pochází Švehlovo heslo: „Venkov jedna rodina“. Jeho ambice a přání přiblížit otázku agrární širšímu publiku Švehla naplnil dne 29. března 1906, kdy vyšlo první číslo deníku „Venkov“.

Mladá a dynamická část agrární strany v čele se Švehlou získávala do vypuknutí první světové války na vlivu. Nosným momentem jí byl důraz na široký demokratický charakter strany. Švehla a jeho kolegové plně také podporovali zavedení všeobecného volebního práva, ke kterému došlo roku 1907. O dva roky později je 21. října 1909 zvolen předsedou strany. Z počátku jeho politické kariéry jsou dodnes známy jeho návrhy proti kartelům (především proti cukrovárenskému), tzv. řepařský boj. Švehla také získal malozemědělce, kteří původně volili spíše sociální demokraty. Jeho úsilí o masovou podporu pro agrární stranu vyvrcholilo v tzv. pozemkové reformě za první Republiky československé.

Mimo činnost v politice a sokole stál u zrodu Agrární banky, Malozemědělského ústavu, Národního zemědělského muzea a agrární Zelené internacionály.

Švehlova nesmírně činorodá nátura byla korunována roku 1912, kdy byl zvolen předsedou Svazu všech českých poslanců. V té době začíná Švehla měnit svůj styl politiky. Začíná vystupovat méně na veřejnosti, drží se v ústraní a potlačuje zprávy o svém působení. Zůstává však hlavní osobou na české straně boje. Usiloval o smír mezi rakouskými Čechy a Němci. To však bohužel koncem roku 1912 ztroskotalo. Tragickým dnem se stal 26. červenec 1913, kdy byly vydány tzv. Anenské patenty, jimiž byl rozpuštěn český zemský sněm a dosazena zemská správní komise složená výlučně ze státních úředníků. Švehla se však opět postavil do čela celonárodního protestu a prosadil založení stálého výboru zemského. Toto však nebyla akce čistě zaměřená proti Vídní. Švehla usiloval o kompromisní řešení a projevil zájem o vyjednávání.

Situace pomalu začala spět k tzv. Velké válce, dnes označované za první světovou válku. Před vypuknutím byly poměry v českém politickém táboře neutěšené a strany byly mezi sebou rozhádané a prosazovaly partikulární zájmy. První

světová válka paradoxně pomohla konsolidaci české politické scény. Domácí problémy ustoupily vnějším okolnostem.

Omezení ústavních práv a fungování ústavních institucí za mimořádných válečných událostí vedly české politické představitele ke snaze koordinovat své veřejné aktivity a vést společná jednání. Předáci politických stran se začali scházet v sekretariátě agrární strany v Hyberské ulici. Jednání právě vedl Antonín Švehla. Schůzky se konaly pravidelně každý měsíc. Nebyly to klasické porady, ale jednalo se o vzájemné neformální informační rozhovory. Úterní důvěrné schůzky u Švehly svolával Augustin Seifert z Národní rady české. Předsedal jim Adolf Prokůpek, úřadující místopředseda Národní rady. Schůzek se nezúčastnili jen představitelé stran konzervativně katolických, které byly plně loyální habsburské moci. Až do svého odjezdu do Itálie na ně chodil i profesor T. G. Masaryk, kterého poté zastupoval dr. Přemysl Šámal, člen tzv. Maffie. Roku 1916 mezistranické uskupení získalo název Národní souručenství. To však nemělo dlouhého trvání. Proto později tento rok byl vyhlášen Český svaz, kde byli sjednoceni čeští poslanci na říšské radě. Členům svazu šlo především o národně politický boj a ústavně právní řešení dané situace. Byl také vyhlášen Národní výbor v Praze, který byl vytvořen ze zástupců politických stran. Na jejich vytvoření měl nepopíratelnou zásluhu právě Antonín Švehla. Bohužel Švehla zůstal stát v pozadí. Česká veřejnost vznik obou organizací přijala velmi příznivě.

Od jara 1917, kdy se situace na válečné frontě a v mezinárodním dění začala klonit v neprospěch tzv. centrálních mocností (odchod Itálie, vstup USA do války), začalo v zemích Rakouska-Uherska sílit emancipační hnutí za národní práva a sebeurčení. Antonín Švehla byl nejen součástí tohoto národního politického vlnění, byl jeho strůjcem. Byla v tom i jistá dávka Švehlova pragmatismu, kdy si začal být vědom, že Rakousko válku prohraje.

Tiskový orgán strany Večer byl v popředí boje o tzv. odrakouštění české politiky. 18. května 1917 pak přinesl projev českých spisovatelů, který byl určen Českému svazu a nebyl určen pro veřejnost. Jeho autorem byl šéf činohry Národního divadla Jaroslav Kvapil. Švehla stál opět v pozadí této akce. Po projevu spisovatelů se tábor rakouský značně zmenšil. 27. května byl schválen Švehlův závěrečný text prohlášení Národního výboru. Jednalo se o kompromisní program, který měl za cíl vyjádřit historické státoprávní stanovisko českého státu, sebeurčení národů a byl proti rakousko-uherskému dualismu říše a byl pochopitelně proti nadvládě německé menšiny. Zajímavým bodem bylo přání spojení Čech se Slovenskem, a tedy založení československého státu v habsburské říši. Zde nesl text stopy působení Švehly a jeho slovenského kolegy dr. Vavro Šrobára. Byl zde použit poprvé v historii pojem „československý národ“.

Přenesme se do dění roku 1918 a podívejme se na fungování Národního výboru. Tento institut byl útvarem čistě politickým a neměl žádnou výkonnou moc. Byl tvořen 40 členy, předsedou byl dr. Karel Kramář a Švehla byl místopředsedou, který měl na starosti organizační agendu. Tento výbor měl po venkově místní a okresní národní výbory, nebyl však vrcholem těchto organizací, pouze se prostřednictvím tohoto organizačního schématu dostával k širokým vrstvám lidu. Formálně se ustavil na schůzi 13. července, kterou řídil sám Švehla. Svě kontak-

ty měl nejen v Praze na významných místech, ale i ve Vídni. Jeho vytvořením se rozešla Maffie. V kritických dnech pro říši byl 18. října vyhlášen císařův manifest z 16. října, v němž panovník Karel Habsburský nabízel přebudování říše na federaci samostatných národních států. Toto však Národní výbor odmítl a bylo rozhodnuto vyslat delegaci Národního výboru do Ženevy pro jednání se zahraničními činiteli. Dr. Kramář se stal členem ženevské delegace, Švehla se tím stal hlavním představitelem Národního výboru a jeho nejbližším spolupracovníkem byl dr. Alois Rašín. Mezi další české představitele sebeurčení patřili Jiří Stříbrný, dr. František Soukup, dr. Vavro Šrobár a právě Švehla s dr. Rašínem, kteří tvořili dohromady ony pověstné „Muže 28. října“.

Úsilí československých vlastenců, představitelů domácího a zahraničního odboje (zde je zapotřebí ještě jmenovat dr. Edvarda Beneše) bylo 28. října 1918 korunováno vyhlášením samostatnosti československého národa a státu a vytvořením svobodného a demokratického Československa, které získalo statut republikánského zřízení. Byla tím, řečeno slovy prezidenta TGM, „odčiněna Bílá hora“ a český národ ve svazku se Slováky získal nezávislost.

Na poklidném převzetí moci měl nemalou zásluhu náš Antonín Švehla (mj. v otázce získání kontroly nad Válečným obilním ústavem).

Antonín Švehla se stal neformálním vůdcem „Mužů 28. října“. V revolučních letech 1918-1920 se angažoval v úsilí ve formování československého státu jako státu demokratického a pluralitního.

Roku 1919 je Antonín Švehla zvolen předsedou nově přejmenované tzv. Republikánské strany československého venkova. To už rok působí v Kramářově vládě jako ministr vnitra. Z pozice své autority de facto řídil československou politiku. Snažil se udržet stabilitu Kramářovy vlády. Toto však svým destruktivním jednáním narušovali socialisté, kteří vyvolávali neklid. Koaliční vláda skončila a 8. července 1919 vznikla nová vláda, kde Švehlovi premiér Vlastimil Tusar světil opět úřad ministra vnitra. Zde je třeba se zmínit o Švehlově politice těchto prvních let ČSR, kdy se angažuje v otázce řešení pozemkové reformy. Hlavním důvodem bylo uklidnit situaci na venkově, kdy v březnu 1919 nastolením vlády sovětů v sousedním Maďarsku spatřovala československá vláda ohrožení stability země. Nastolením otázky pozemkové reformy se úspěšně podařilo potlačit radikalizaci. Švehla zde prokázal vysoký státnický um, když přesvědčil konzervativní křídlo své strany a zároveň koaliční partnery, aby pozemkovou reformu přijali za svůj plán. Agrární strana na rozdíl od sociální demokracie požadovala spravedlivou náhradu a nástroje reformy nastavovala pro přímý prodej soukromým zemědělcům.

Když roku 1920 propukla politická krize uvnitř sociální demokracie, Švehla se spolu s Masarykem a Tusarem dohodli ustavit vládu odborníků, kdy předsedou a zároveň ministrem vnitra se stal Jan Černý, který byl blízko agrárním kruhům. Pozemková reforma dále pokračovala, Švehlovi se zároveň s tím podařilo upevnit jednotu agrární strany. V této souvislosti je třeba upozornit na neformální mimoparlamentní výbor, který je znám jako „Pětka“. Zde působili zástupci všech pěti hlavních stran: agráři (Antonín Švehla), sociální demokraté (Rudolf Bechyně), národní demokraté (Alois Rašín), českoslovenští socialisté (Jiří Stříbrný) a lidovci (Jan Šrámek). Pětka byla unikátním orgánem, který se stal de facto pro-

středníkem mezi prezidentem a vládou. Původně měla Pětka existovat jen po dobu úřednické vlády, ale nakonec pracovala téměř pět a půl roku včetně přechodného období Benešovy vlády.

Také by se dalo říci, že Švehla do agrární strany a její politiky promítal celý svůj charakter. Vždy se snažil hledat východiska a vycházet důstojně se soupeři. Stával se jakýmsi svorníkem mezi prezidentem, stranou a koaličními partnery. Snažil se vždy vyhýbat neklidu či konfliktům. Veškerý svůj volný čas věnoval politice a národu. Častokrát se scházel spolu s Masarykem, kde jej vítal doma v Hostivaři na statku. Probírali spolu kulturu, vzdělání či náboženství. Švehla byl dobrý znalec lidské povahy a byl v zásadě realistou. Švehlova víra v demokracii byla pevně zakotvená v jeho osobním přesvědčení spolu s apelem na zodpovědnost a důvěru.

Svoje zkušenosti a vliv Švehla plně zhodnotil ve svých třech vládách, a sice od 7. října 1922 do 9. prosince 1925 (1. Švehlova vláda), od 9. prosince 1925 do 18. března 1926 (2. Švehlova vláda) a od 12. října 1926 do 1. února 1929 (tzv. panská koalice). Jeho obliba by mu bývala umožnila dosáhnout nejvyšší státnické mety. V roce 1927 však odmítl kandidovat na funkci prezidenta a podpořil kandidaturu Tomáše Garrigua Masaryka.

Po Švehlově odchodu roku 1929 se dlouho hledal nástupce. Nakonec jím byl určen a předsedou vlády byl jmenován František Udržal, který měl nadstandardní vztahy s Hradem a zároveň silný mezistranický respekt. Švehla se již do aktivní politiky nikdy nevrátil. Na podzim roku 1933 se jeho zdravotní stav zhoršil a 12. prosince 1933 umírá a s ním i končí jedna epocha českých dějin.

Pavel Černý, prosinec 2018, redakčně upraveno

NĚKTERÉ PROBLÉMY EVROPSKÉ UNIE V MĚNÍCÍM SE SVĚTĚ

Projekt integrace Evropy, který se začal uskutečňovat po druhé světové válce, je velice úspěšný. Při svém zrodu si vytkl za primární cíl dosáhnout trvalého míru mezi evropskými mocnostmi takovou integrací ekonomik evropských zemí, aby válka mezi těmito zeměmi byla nemyslitelná nejen hodnotově, ale také fyzicky. Integrovaný proces tohoto cíle dosáhl již dávno a dnes je Evropská unie pro své členy i sousedy prostorem, kde je vnitřní mír zaručen. Nesporný je již úspěch i v dosahování cíle sekundárního, totiž zajištění růstu a prosperity pro své občany zavedením společného trhu pro zboží, služby, kapitál a práci, byť v této oblasti zbývá ještě hodně práce. Terciární cíl vytvoření společenství hodnot se podle mého soudu také daří, byť zde jsou úspěchy v poslední době méně jednoznačné.

Na integraci Evropy má ovšem vliv měnící se mezinárodní prostředí, zejména pokračující ekonomická i informační globalizace a s ní související změny v rovnováze sil mezi světovými mocnostmi. Nové generace v Evropě i jinde ve světě si na základě svých zkušeností a ambicí, které se liší od zkušeností a ambicí starších generací, vytvářejí nové pohledy na skutečnost. V neposlední míře pak vedlejší účinky samotných úspěchů evropské integrace se projevují jako nové problémy.

Tak samotná skutečnost, že v oblasti integrované Evropy nebyla již přes 70 let válka, a že tudíž její pamětníci již mizí, vede dnešní Evropany k představě, že tato situace je samozřejmá a že není třeba se starat o její udržení. Nacionalistické a jiné nenávistné projevy, které před lety k vyvolávání válek vedly, již nevzbuzují v Evropě takový odpor, jako tomu bylo ještě před několika málo roky. S touto ztrátou zkušenosti s válkou přichází i zanedbávání společné obrany integrované Evropy, a to jak opovážlivým spoléháním na milost Boží (nebo spíše Spojených států), tak přehlížením potřeby obranu integrovat. V této souvislosti stojí za zmínku, že ani příklady válek v blízkém okolí integrované Evropy, jako byly války na území bývalé Jugoslávie nebo Sovětského svazu, kde ve všech případech byl vliv sjednocené Evropy nedostatečný, na tom nic nezměnily. A v nebezpečí pocházejícím z konfliktů na Blízkém východě tomu je podobně.

Globalizace ekonomická (a i informační) probíhá ve světě již aspoň od poloviny 19. století a po celou tu dobu je hlavním faktorem pokračujícího růstu světového bohatství. Je tedy také důležitým zdrojem evropské prosperity. Integrovaný proces v Evropě ke globalizaci přispívá jednak uvnitř Unie vytvořením jednotného trhu zboží, služeb, kapitálu a práce, jednak zevně systematickou podporou iniciativ bourajících obchodní bariéry, které vznikly v minulosti mezi státy. Ač je výsledkem nesporně zrychlený růst světového bohatství, navíc spojený s fenomenálním růstem technologických inovací, tento proces s sebou přináší řadu problémů. Především je tento růst nerovnoměrný. Skutečnost, že někteří bohatnou více, jiní méně a další třeba vůbec nebohatnou, vytváří diferenciaci na vítěze a poražené. To ovlivňuje rozdíly mezi bohatými a chudými, tzv. nůžky. Přitom obraz, který tento vývoj tvoří, je jiný, srovnáváme-li ekonomiky jako celky, nebo naopak jednotlivce uvnitř ekonomik. Zatímco mezi ekonomikami dohánějí postupně ekonomiky chudší bohaté, takže se vytváří rozsáhlá nová střední třída v relativně málo vyvinutých zemích a dochází k radikálnímu poklesu bídy ve světě, uvnitř jednotlivých ekonomik se nůžky rozevírají a v bohatých zemích se část střední třídy propadá mezi relativně neúspěšné, takže bohatnou bohatí a chudí prospívají daleko méně. Tím se mění rovnováha sil mezi mocnostmi ve světovém měřítku a zároveň roste napětí uvnitř jednotlivých ekonomik. Nejhuře v tomto smyslu jsou na tom chudší v bohatých zemích, jimž připadá, že je stále omílaný růst celkového bohatství zcela mjíjí. To vede k rozčarování a politickým důsledkům, ke vzniku nových politických stran a hnutí a k oslabování dosavadních institucí a politických elit, jakož i k rostoucím pochybám o správnosti dosavadního politického směřování.

Tento vývoj se týká nejen Evropské unie, ale v podstatě celého rozvinutého světa a projevuje se nejostřeji asi v USA. Evropský vývoj je však navíc komplikován tím, že se místy zklamání obrací proti Evropské unii, od níž chudší očekávali (ať právem, či nikoli), že takovému vývoji efektivně na území Unie zabrání. To, že Unie nebyla na tento vývoj řádně připravena, ji zejména v období hospodářské krize po roce 2008 poškodilo v očích jejích občanů, a to přestože vlastní krizi instituce Unie a jejích členů zvládly velice dobře.

Základní prostředek pro dosažení vytčených cílů evropské integrace je upevnění vlády zákona a práva, nikoli lidí. K tomu evropský integrační projekt vy-

tváří od svého počátku řady institucí a smluv, které dohromady tvoří soubor evropského práva. Autoři projektu se schválně vyhnuli modelům tradičních federací či konfederací, takže výsledek je unikátní, prý specificky ušitý na současné evropské potřeby. Podle původního plánu se měla vznikající Unie stále více integrovat, jak bylo potřeba. Vznikla tak struktura, kde důležitá rozhodnutí musí mít podporu jak členských zemí (tedy Rady), tak občanů (tedy Parlamentu), zatímco příprava legislativy a implementace a kontrola jejího provádění je svěřeno Komisi. Tato struktura, která se liší od federálních modelů tím, že neexistuje plně politická vláda, nechává nejsilnější pozici Radě, tedy vládám členských zemí, což odráží rovnováhu sil v Unii a funguje tedy dobře. Autoritu Unie v očích jejích občanů však podrývá skutečnost, že tento model dovoluje z politických důvodů představitelům členských vlád doma, když se jim to hodí, předstírat, že dochází k „diktátu Bruselu“, zatímco ve skutečnosti všechna rozhodnutí (která bývají jednomyslná) musela být schválena Radou, tedy zástupci všech vlád, včetně jejich vlastní. Výsledkem je nespravedlivá ztráta legitimacy takových nařízení v očích podvedených občanů. Navíc, skutečnost, že ve volbách do Parlamentu občané v podstatě nerozhodují o složení a programu vlády, jakož i vzdálenost institucí Unie podporuje většinou nepodložené představy o byrokracii a těžkopádnosti bruselské administrativy. Ve skutečnosti je bruselský aparát velice odborný a daleko menší než byrokracie členských států. Je ovšem pravda (a je to možno pocítit, když je potřeba rychlé reakce), že tam, kde k rozhodnutí musí dojít se souhlasem všech zemí, je rozhodovací proces nepřijatelně dlouhý.

Evropská integrace vytváří prostor pro mobilitu občanů Evropské unie v rámci Unie i mimo ni. Velkým přínosem pro rozšíření myšlenky integrace je odbourání fyzických hranic mezi Evropany v rámci Schengenu, ale i snadnost pohybu mimo Schengen spojená jak se společným trhem v rámci EU, tak i širě s globalizací ve většině světa. Volnost pohybu všech a zejména mladých lidí značně přispívá k vzájemnému poznání, což výrazně pomáhá hlavním cílům evropské integrace (zachování míru, a tím bezpečnosti a prosperity). Mobilita také úspěšně překonává tradiční bariéry, které v minulosti omezovaly Evropany ve volbě životního stylu a umožňuje vzdělávání v prostředí různých kulturních vlivů, které rozšiřuje obzory účastníků a zvyšuje efektivnost v hospodářství i v jiných aspektech života. Kromě přínosů integrace se však ukazuje, že obecná mobilita vytváří i pocity nejistoty a kulturního ohrožení mezi mnohými Evropany. Jakkoli je to ekonomicky i společensky nesmyslné, důsledky volného pohybu osob pravděpodobně přispěly k vystoupení Británie z Evropské unie.

Stává se zřejmým, že před Evropskou unií stojí nový úkol, totiž něco se sebou udělat. Motorem jejího dosavadního úspěchu byla představa „stále bližší unie“, o kterou je nutno stále usilovat. Srovnávala se s jízdním kolem, které se nemůže zastavit, aby nespadlo. To ve stejné formě nemůže pokračovat, i když některé její cíle ještě nejsou beze zbytku splněny; a to jednak proto, že se ukazuje, že v některých důležitých případech jsou její rozhodovací procesy příliš pomalé a někdy i administrativně náročné; a jednak proto, že se různí představy o tom, kterým směrem se dále pustit. Tyto názorové rozdíly přitom vyjadřují rozdílné

historické zkušenosti jednotlivých zemí nebo oblastí a nelze je stále bagatelizovat, jak to šlo doposud.

Představa sýčků, že se proto Evropská unie rozpadne, však není realistická už proto, že opakovaně průzkumy veřejného mínění ukazují ve všech zemích EU, že přes vznášené kritiky odchod z Unie není přáním většiny. Ostatně negativní příklad Velké Británie tento pocit posiluje. Na rozdíl od ní občané na kontinentu Evropy považují Evropskou unii za stálý prvek svého prostředí, i když jsou v detailech velmi kritičtí. To mimochodem platí i o České republice, která je snad nejméně proevropská v těchto průzkumech, kde však výrazně záleží na tom, jak je přesně položena otázka. (Ptáme-li se, zda se nám EU líbí, odpovídají dvě třetiny, že nikoli; ptali-li bychom se však, zda máme vystoupit, byla by většina proti.)

Potřeba nějakým způsobem po nedávných zkušenostech mechanismy Unie změnit vede všechny odpovědné k předkládání návrhů na další změny, které jsou často protichůdné. Většina trpí skutečností, že v takovéto kritické době se všichni obávají zásahu do základních smluv, a proto hledají dílčí řešení, které by tuto nutnost obešlo. To se zatím daří. Zda to bude stačit, uvidíme.

Domnívám se, že klíčem ke změně, se kterou budou souhlasit všichni, je návrat k jednomu principu Evropské unie, o kterém se dnes příliš nemluví, totiž k principu subsidiarity, podle kterého se má každý úkol řešit na té úrovni (unijní, státní nebo lokální), kde se může řešit nejefektivněji. Je ovšem nutno zdůraznit, že tento princip přikazuje nejen, aby se na unijní úrovni neřešilo, co lze lépe řešit na úrovni státní nebo místní (jak nám správně připomínají euroskeptici), nýbrž také, aby se na úrovni státní nebo místní neřešilo, co lze lépe vyřešit na úrovni unijní (na což poukazují voliči v zemích, jejichž vlády situaci nezvládají). Problémy spojené s migrací jsou tu dobrý příklad toho, jak nesoustavně se princip subsidiarity v praxi uplatňuje.

Blíží se volby do evropského parlamentu a zdá se, že snad poprvé se v nich budou názory na další vývoj Evropské unie výslovně střetávat. To je velký pokrok, který by měl zvýšit zájem o tyto volby a perspektivně v dalších letech podnítit efektivní diskusi o dalším směřování EU. Identifikace společných cílů a jejich formulace by měly být výsledkem kompromisů na této diskusi založených.

A zvláště doufám, že se konečně v ČR začne o budoucnosti EU vážně diskutovat. Bohužel, dosavadní historie od našeho vstupu v roce 2004 ve srovnání s ostatními zeměmi Unie stále a opakovaně problémy Evropské unie z politické diskuse vytlačovala. Výsledkem je, že naše občanstvo se jeví jako vysoce euroskeptické. To je, myslím, nesprávný závěr, protože ve skutečnosti naši občané ze všech evropských zemí asi o Unii nejméně vědí. Nejsou tedy euroskeptiky ani eurorealisty, nýbrž euroignoranty. Chceme-li, aby ČR zaujímala efektivně místo, které jí jak v Evropě, tak zejména v této diskusi náleží, je proto významným úkolem pro naše politiky, ale i žurnalisty a občanské organizace, aby vědomí o Evropské unii šířily. Je to jeden z nejdůležitějších našich národních zájmů.

Edvard Outrata, listopad 2018

MENE TEKEL, NERUDOVA

U příležitosti 71. výročí památného pochodu studentů za svobodu a demokracii na Pražský hrad za tehdejším prezidentem Edvardem Benešem se konal 25. února 2019 v pražské Nerudově ulici u pamětní desky Senátu PČR pietní akt. Akce proběhla v den výročí komunistického puče 25. února 1948 a byla součástí festivalu proti totalitě, zlu a násilí Mene Tekel. Festival Mene Tekel se letos koná již po třinácté a jak je uvedeno na jeho oficiálních stránkách „vznikl jako reakce na nezájem společnosti o osud politických vězňů padesátých let“. Kromě připomínání odkazu obětí komunismu je věnován také vzpomínce na oběti nacismu a holocaustu.

Setkání proběhlo za přítomnosti médií (mj. Česká televize) a představitelů Konfederace politických vězňů ČR a zástupců spolků (Sokol, Junák, Orel, Dcery politických vězňů, Společnost Antonína Švehly, Demokratický klub, PTPáků a dalších) a veřejných činitelů.

Záštitu akci udělil předseda Senátu Jaroslav Kubera (ODS), který byl spolu s Pražským akademickým klubem 48, KPVČR, festivalem Mene Tekel pořadatelem akce. Předseda Senátu ve svém vystoupení zdůraznil, že lidé si přestali vážit svobody, protože ji považují za definitivní, v čemž spatřuje nebezpečí pro celou společnost. Totalita se často vracívá v nových, pro leckoho přívětivějších tvářích, ale je pořád stejně krutá, nebezpečná a svobodu a demokracii ohrožující.

„Studenti naivně věřili, že i za komunistů budou platit demokratická pravidla, respekt k názoru jiného, obyčejná úcta k člověku. Hned tady v místech, kde stojíme, dali komunisté jasně najevo, že totalita necítí pravidla, necítí respekt k jinému názoru,“ řekl předseda Senátu PČR Jaroslav Kubera. Pietního aktu se zúčastnili také někteří tehdejší studenti, velvyslanci několika zemí a zástupci dnešních studentů.

Dále zde vystoupil bývalý poslanec Daniel Herman, který řekl, že „komunisté se na převzetí moci systematicky připravovali. Infiltovali státní správu, bezpečnostní sbory, izolovali nás od hlavního proudu mezinárodní politiky (...), masivně ovlivňovali legislativu. Pokud vám to něco připomíná, není to podobnost čistě náhodná,“ řekl. „Sedm tisíc umlácených lidí ve věznicích, 248 popravených, 230 000 nespravedlivých rozsudků, 250 000 lidí vyhnaných do exilu, 5000 zemědělských rodin a statisíce lidí vyházených ze zaměstnání, bytů a studoven mluví a varuje,“ řekl.

Dále ve svém vystoupení zde zavzpomínal bývalý předseda Senátu Petr Pithart na své setkání s nejmladším poslancem poválečného ústavodárného shromáždění Josefem Lesákem, jenž vedl první pochod studentů na Hrad, který se konal už 23. února 1948 a poté organizoval i ten druhý, násilím překažený pochod, dva dny potom, který se k Hradu již bohužel nedostal.

Mezi vzácnými hosty byl i pražský primas český Dominik kardinál Duka, který ve svém závěrečném vystoupení apeloval na mladé občany, aby si vážili svých práv a svobod, poctivě pracovali a nesli dál historickou paměť národa o totalitní zkušenosti našich předků.

Pavel Černý, únor 2019

Z DOPISU „BÝVALÉHO“ ČLENA A ODPOVĚĎ VR DK

Před Valnou hromadou jsme dostali dopis od kolegy Jiřího Diamanta z Nizozemska. Připomeňme si nejprve, kdo je tento kolega (viz Dk-Dialog 9-10 / 2007, s. 11-12). Kol. **Diamant** měl těžké dětství. Od 23. března 1942 byl postupně vězněn nejprve v ghettu Terezín, poté v koncentračním táboře Birkenau BII b, Osvětim a Buchenwaldu; prodělal dva pochody smrti, na druhém z nich osvobozen americkou armádou 14. dubna 1945. Jeho rodiče a bratr zahynuli v roce 1944 v plynových komorách v Birkenau. Osvětim (něm. Auschwitz) byl největším nacistickým koncentračním táborem, který se skládal z 39 táborů a zahynulo v něm v letech 1940-1945 více než 4 mil. lidí, z nichž bylo 173 tis. čs. občanů. Na tyto hrůzy bychom neměli nikdy zapomenout, podobně jako na zločiny bolševiků.

Kol. Diamant vystudoval psychologii a stal se světově uznávaným odborníkem v oblasti neuropsychologie s bohatou publikační činností. Po sovětské okupaci odešel do Nizozemska, kde od 1. října 1968 pracoval až do důchodu jako klinický psycholog s úvazkem také na Amsterodamské univerzitě. V roce 1977 byl zbaven společně s manželkou čs. státního občanství za příspěvky do emigrantského časopisu Okno dokořán. Ještě před ocitováním jeho krátkého dopisu připomeňme si jeho krédo: člověk má zůstat věrný sám sobě, svým názorům a ideálům. „Vzhledem k svému věku a zdravotnímu stavu jsem před lety byl nucen zrušit své členství v Demokratickém klubu. Pokud se pamatuji, oznámil jsem to profesorovi Pavlíkovi. Je mi to líto. Sleduji na české televizi s napětím snahy v České republice uchovat skutečnou demokracii a identitu ve státě, který prožil jedno dramatické století. Přeji Vám splnění Vaší snahy uchovat skutečnou demokracii a svobodu, kterou se snažil uskutečnit a udržet první prezident Československé republiky profesor Masaryk. Srdečně Vás zdravím, Dr. Jiří Diamant. P.S. Bydlím už 3 roky v zařízení pro staré lidi na jiné adrese.“

Vážený kolego, děkujeme za Vaše přání a budeme se snažit ho splnit. Těší nás Váš zájem o politické dění v České republice a přejeme Vám dobré zdraví, rodinnou pohodu a spokojenost z vykonané práce. Zároveň Vám oznamujeme, že Vás stále považujeme za našeho člena bez jakýchkoliv závazků z Vaší strany (ostatně členové starší 80 let platí členské příspěvky pouze dobrovolně). Kdo je jednou na seznamu „Kdo je kdo z Demokratického klubu“, nemůže být z tohoto seznamu vymazán.

Výkonná rada Demokratického klubu

VÝZVA A INFORMACE ČLENŮM

Vážené členky, vážení členové,

Pokud jste ještě nezaplatili své klubové příspěvky za tento rok, ev. za léta minulá, učinite tak co nejdříve. O významu členských příspěvků jsme informovali v seriálu Demokratický klub v otázkách a odpovědích Dk-Dialog 3/2017, s. 3,

kde je též uvedena jejich doporučená výše i kdo platí příspěvky pouze dobrovolně. Pokud platíte příspěvek bankovním převodem, nezapomeňte uvést jako variabilní symbol svoje členské číslo (je na obálce). Nepřikládáme složenky, číslo účtu Klubu u České spořitelny je uvedeno na konci každého Dk-Dialogu. Doporučené minimum je pro členy bez vlastního příjmu (studenti, ženy v domácnosti a nepracující důchodci) 100 Kč ročně a pro ostatní výdělečně činné členy 500 Kč ročně. Členové starší 80 let platí příspěvky pouze dobrovolně. Členům, kteří tuto svou povinnost po několik let neplní, může výkonná rada Klubu další posílání klubového bulletinu poštou pozastavit.

Pozvánky na pravidelná setkání Klubu i na jiné akce zasiláme pouze elektronicky. Pokud je nedostáváte, sdělte nám to s ev. udáním mailové adresy, abychom mohli tento nedostatek napravit.

Rada členů si přeje zasílat náš bulletin pouze v elektronické podobě. Pokud by to bylo i Vaše přání, sdělte nám to.

Výkonná rada Demokratického klubu

VÍTE, ŽE ...

... **Klub na obranu demokracie** pořádá aktuální akce: <http://klubod.cz>

... **Milion chviliek pro demokracii** stojí za to sledovat; <https://www.milionchviliek.cz/>

...**OSN a nevládní organizace:** informace najdete zde: <http://research.un.org/en/ngo>

... **Masarykova společnost** zve na přednášky:

23.5. 2019 generál Petr Pavel o aktuálních bezpečnostních hrozbách <https://media1.masarykovaspolocnost.cz/files/media1:5c7647558d962.pdf.upl/M S%201.%20pol.%202019.pdf>

V budově ÚČLAV ČR, Praha 1, Na Florenci 3, začátek v 17:30 h.

... **Post Bellum** <https://www.postbellum.cz/kalendar/>

...**kol. Outrata napsal o profesionální státní službě:** <https://archiv.ihned.cz/c1-66397780-dozijeme-se-profesionalni-statni-sluzby>

...**23.konference Forum 2000** proběhne 13.-15. 10. 2019, s doprovodným programem Festival demokracie 11.-17. 10. 2019.

Jitka Nováková, březen 2019

Z ČINNOSTI DEMOKRATICKÉHO KLUBU

Také v dalších měsících pokračovala pravidelná setkání členů a přátel Klubu k aktuálním politickým otázkám: V listopadu proběhlo setkání na téma O jednom putování za zlatem, diamanty, vínem, pštrosy, horami a mořem od doc. J. Foita a v prosinci připravili úvodní slovo kol. J. Slaviček a kol. L. Němcová na téma Družstevnictví jako součást demokratické společnosti? V lednu hovořil kol. J.C.M. Bankanza o Kongu v historii, současnosti a budoucnosti,

v únoru pan P.J. Pajas o přínosech a ztrátách neústupnosti vůči bezpráví, v březnu kol. I. Kaplán o problémech s brexitem a poučení z něj pro ČR, v dubnu kol. L. Němcová o počátcích družstevního hnutí na území českých zemí a ve světě.

Nezapomínejte prosím, že Vaše připomínky, poznatky i pochvaly k Dk jsou vítány. ***Bude také přínosem, když nám pošlete návrh na téma setkání Dk, které byste chtěli přednést, případně které by Vás zajímalo a měli bychom získat přednášejícího.***

POZVÁNKA

na setkání dne 21. května 2019 (třetí úterý v měsíci) v 17 h. v Měšťanské besedě v Praze (CEVRO institut – vysoká škola, Jungmannova 17, Praha 1, místnost č. 206, 2. patro). Téma: Švýcarsko – imigrace a společnost, prezentaci připraví kol. Dana Seidlová. Pozvánky na tato setkání zasiláme pouze elektronicky. Pokud je nedostáváte, nemáme Vaši e-mailovou adresu. Můžete je najít také na webu a Facebooku Dk.

Oznámení pro členy Dk, kteří chtějí dostávat Dk-Dialog pouze elektronicky: prosím, oznamte nám své přání obratem na adresu dklub@volny.cz. Děkujeme.

Vydavatel: Demokratický klub, Františka Křížka 1, 170 00 Praha 7.

Telefonní číslo: 221 506 733 (též záznamník);

e-mail: dklub@volny.cz, webová stránka: <http://www.demokratickyklub.cz>

Demokratický klub můžete sledovat i na Facebooku a na Twitteru.

Bankovní spojení Demokratického klubu: Česká spořitelna, a.s., pobočka č. 01/103, Praha 1, Rytířská 29, číslo účtu 1923868339/0800

IBAN CZ 76 0800 0019 2386 8339 SWIFT GIBACZPX

Redakční rada: Zdeněk Kalvach (odpovědný redaktor), Radovan Jelínek, Josef Kandert, Jitka Nováková a Zdeněk Pavlík

Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha čj. NP 2471/93 ze dne 20. 12. 1993. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod č. 6759.

Příspěvky jednotlivých autorů, členů i nečlenů Dk, nemusejí vyjadřovat názory Klubu. Tyto jsou vyjádřeny pouze v oficiálních (číslovaných) stanoviskách Demokratického klubu.